

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/800

av den 11 maj 2016

om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 82.2 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Syftet med detta direktiv är att fastställa rättssäkerhetsgarantier som säkerställer att barn, dvs. personer under 18 år, som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden har förmåga att förstå och följa dessa förfaranden och utöva sin rätt till en rättvis rättegång samt förebygga att barn återfaller i brott och främja deras anpassning i samhället.
- (2) Genom att fastställa gemensamma minimiregler om skyddet för misstänkta eller tilltalade barns processuella rättigheter syftar detta direktiv till att stärka medlemsstaternas förtroende för varandras straffrättsliga system, och därmed stärka det ömsesidiga erkännandet av avgöranden i straffrättsliga frågor. Dessa gemensamma minimiregler bör också avlägsna hinder för den fria rörligheten för medborgare inom medlemsstaternas hela territorium.
- (3) Även om alla medlemsstater är parter i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*), den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och FN:s konvention om barnets rättigheter, har erfarenheten visat att detta i sig inte alltid räcker för att skapa tillräckligt förtroende för andra medlemsstaters straffrättsliga system.
- (4) Den 30 november 2009 antog rådet en resolution om en färdplan för att stärka misstänkta eller åtalade personers processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden ⁽³⁾ (nedan kallad *färdplanen*). I färdplanen, som ska genomföras stegvis, uppmanas till antagande av åtgärder avseende rätten till översättning och tolkning (åtgärd A), rätten till information om rättigheter och om anklagelsen (åtgärd B), rätten till juridisk rådgivning och rättshjälp (åtgärd C), rätten till kommunikation med släktingar, arbetsgivare och konsulära myndigheter (åtgärd D) och

⁽¹⁾ EUT C 226, 16.7.2014, s. 63.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 9 mars 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 21 april 2016.

⁽³⁾ EUT C 295, 4.12.2009, s. 1.

särskilda skyddsåtgärder för utsatta misstänkta eller tilltalade (åtgärd E). I färdplanen betonas att ordningsföljden för rättigheterna är vägledande och därför kan ändras beroende på prioriteringar. Färdplanen är utformad för att fungera som en helhet, och först när alla delar har genomförts kommer dess fördelar att visa sig fullt ut.

- (5) Den 11 december 2009 välkomnade Europeiska rådet färdplanen och införlivade den i *Stockholmsprogrammet – Ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd* ⁽¹⁾ (punkt 2.4). Europeiska rådet underströk att färdplanen inte är uttömmande och uppmanade kommissionen att undersöka behovet av en komplettering när det gäller minimiregler för processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade och att bedöma om andra frågor, till exempel oskuldspresumtionen, behöver behandlas i syfte att förbättra samarbetet på detta område.
- (6) Hittills har fyra åtgärder om processuella rättigheter i straffrättsliga förfaranden antagits enligt färdplanen, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU ⁽²⁾, 2012/13/EU ⁽³⁾, 2013/48/EU ⁽⁴⁾ och (EU) 2016/343 ⁽⁵⁾.
- (7) Detta direktiv främjar barnets rättigheter, mot bakgrund av Europarådets riktlinjer om barnanpassad rättskipning.
- (8) När barn är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden eller är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF ⁽⁶⁾ (eftersökta personer) bör medlemsstaterna se till att barnets bästa alltid kommer i främsta rummet, i enlighet med artikel 24.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*).
- (9) Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden bör ägnas särskild uppmärksamhet för att bevara deras utvecklingspotential och förmåga till återanpassning i samhället.
- (10) Detta direktiv bör tillämpas på barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och barn som är eftersökta personer. Relevanta bestämmelser i detta direktiv bör tillämpas på barn som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder från det att de greps i den verkställande medlemsstaten.
- (11) Detta direktiv, eller vissa bestämmelser i det, bör även tillämpas på misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och på eftersökta personer som var barn när förfarandena inleddes, men som därefter har fyllt 18 år, och tillämpningen av detta direktiv är lämplig med hänsyn till alla omständigheter i det enskilda fallet, däribland den berörda personens mognad och sårbarhet.
- (12) Om den berörda personen har fyllt 18 år vid den tidpunkt då han eller hon blir misstänkt eller tilltalad i straffrättsliga förfaranden, men brottet begicks när personen var ett barn, uppmanas medlemsstaterna att tillämpa rättssäkerhetsgarantierna i detta direktiv fram till dess att vederbörande har fyllt 21 år, åtminstone med avseende på brott som begåtts av samma misstänkta eller tilltalade person och som utreds och lagförs gemensamt därför att de är oupplösligt kopplade till straffrättsliga förfaranden som inleddes mot den personen före 18 års ålder.
- (13) Medlemsstaterna bör fastställa ett barns ålder på grundval av barnets egen utsaga, kontroll av barnets rättsliga ställning, granskning av dokumentation, annan bevisning och, om sådan bevisning inte finns tillgänglig eller är otillräcklig, en läkarundersökning. En läkarundersökning bör genomföras som en sista utväg och med strikt respekt för barnets rättigheter, kroppsliga integritet och mänskliga värdighet. Om tvivel om personens ålder kvarstår ska han eller hon förutsättas vara ett barn med avseende på tillämpningen av detta direktiv.

⁽¹⁾ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 1.6.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulara myndigheter under frihetsberövandet (EUT L 294, 6.11.2013, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden (EUT L 65, 11.3.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGTL 190, 18.7.2002, s. 1).

- (14) Detta direktiv bör inte tillämpas med avseende på vissa mindre förseelser. Det bör dock tillämpas när ett barn som är misstänkt eller tilltalat är frihetsberövat.
- (15) I vissa medlemsstater har andra myndigheter än en domstol med behörighet i brottmål behörighet att utdöma andra påföljder än frihetsberövande för relativt sett mindre förseelser. Det kan exempelvis handla om vägtrafikförseelser som begås i stor omfattning och som kan fastställas vid en poliskontroll. I sådana situationer vore det orimligt att begära att de behöriga myndigheterna säkerställer samtliga rättigheter enligt detta direktiv. Om en medlemsstats lagstiftning föreskriver att en påföljd för mindre förseelser kan åläggas av en sådan myndighet, och den påföljden antingen kan överklagas eller saken kan hänskjutas till en domstol med behörighet i brottmål, bör detta direktiv därför endast tillämpas på förfarandet vid den domstolen till följd av överklagandet eller hänskjutandet.
- (16) I några medlemsstater anses vissa mindre förseelser – särskilt mindre vägtrafikförseelser, mindre förseelser mot kommunala föreskrifter och mindre förseelser mot allmän ordning – vara brott. I sådana situationer vore det orimligt att begära att de behöriga myndigheterna säkerställer samtliga rättigheter enligt detta direktiv. Om det i medlemsstaternas lagstiftning föreskrivs att frihetsberövande inte får utdömas som påföljd för mindre förseelser bör detta direktiv därför endast tillämpas på förfaranden vid en domstol med behörighet i brottmål.
- (17) Detta direktiv bör endast tillämpas på straffrättsliga förfaranden. Det bör inte tillämpas på andra typer av förfaranden, särskilt inte förfaranden som är specialutformade för barn och som kan leda till skyddsåtgärder, korrigerande åtgärder eller utbildningsåtgärder.
- (18) Detta direktiv bör genomföras med hänsyn till bestämmelserna i direktiven 2012/13/EU och 2013/48/EU. För att ta hänsyn till barns särskilda behov och sårbarhet ger det här direktivet ytterligare kompletterande skydd vad gäller information som ska lämnas till barn och till den person som har föräldraansvar.
- (19) Barn bör få information om allmänna aspekter av förfarandets genomförande. I detta syfte bör de särskilt få en kortfattad förklaring av de kommande stegen i förfarandet, i den mån detta är möjligt med tanke på syftet med de straffrättsliga förfarandena, samt av de berörda myndigheternas roll. Den information som lämnas bör vara beroende av omständigheterna i det enskilda fallet.
- (20) Barn bör få information om rätten till läkarundersökning vid första lämpliga tillfälle under förfarandet, senast vid frihetsberövandet om en sådan åtgärd vidtas mot barnet.
- (21) Om ett barn är frihetsberövat bör den rättighetsinformation som lämnas till barnet enligt direktiv 2012/13/EU omfatta tydliga uppgifter om barnets rättigheter enligt det här direktivet.
- (22) Medlemsstaterna bör skriftligt eller muntligt, eller på båda sätten, informera den person som har föräldraansvar om tillämpliga processuella rättigheter. Informationen bör lämnas så snart som möjligt och vara så utförlig som krävs för att säkerställa ett rättvist förfarande och ett effektivt utövande av barnets rättigheter.
- (23) I vissa situationer, som också kan avse endast en av de personer som har föräldraansvar, bör informationen lämnas till en annan lämplig vuxen som föreslagits av barnet och som den behöriga myndigheten har godkänt. En sådan situation kan uppstå om det föreligger objektiva och faktiska omständigheter som tyder på, eller ger anledning att misstänka, att överlämnandet av information till en person som har föräldraansvar väsentligt skulle kunna äventyra det straffrättsliga förfarandet, särskilt när bevis kan förstöras eller ändras, när vittnen otillbörligen kan påverkas eller när den person som har föräldraansvar kan ha varit inblandad i den påstådda brottsliga verksamheten tillsammans med barnet.
- (24) Om de omständigheter som fick de behöriga myndigheterna att lämna informationen till en annan lämplig vuxen än den person som har föräldraansvar inte längre föreligger, bör all information som barnet får i enlighet med detta direktiv och som fortfarande är relevant under förfarandet lämnas till den person som har föräldraansvar. Detta krav bör inte i onödan förlänga det straffrättsliga förfarandet.

- (25) Barn som är misstänkta eller tilltalade har rätt att få tillgång till försvarare i enlighet med direktiv 2013/48/EU. Eftersom barn är sårbara och inte alltid har förmåga att fullt ut förstå och följa straffrättsliga förfaranden bör de biträdas av en försvarare i de situationer som anges i det här direktivet. I dessa situationer bör medlemsstaterna se till att barnet biträds av en försvarare, om inte barnet eller den person som har föräldrans ansvar har gjort detta. Medlemsstaterna bör också tillhandahålla rättshjälp om det är nödvändigt för att se till att barnet faktiskt biträds av en försvarare.
- (26) Biträde av en försvarare enligt det här direktivet förutsätter att barnet har rätt till tillgång till försvarare enligt direktiv 2013/48/EU. Om tillämpningen av en bestämmelse i direktiv 2013/48/EU skulle göra det omöjligt för barnet att biträdas av en försvarare enligt det här direktivet bör den bestämmelsen därför inte tillämpas på barns rätt till tillgång till försvarare enligt direktiv 2013/48/EU. Å andra sidan bör de avvikelser och undantag från biträde av en försvarare som fastställs i det här direktivet inte påverka rätten till tillgång till försvarare enligt direktiv 2013/48/EU eller rätten till rättshjälp i enlighet med stadgan och Europakonventionen samt nationell rätt och övrig unionsrätt.
- (27) Bestämmelserna i detta direktiv om biträde av en försvarare bör tillämpas utan onödigt dröjsmål när barn underrättas om att de är misstänkta eller tilltalade. Med avseende på tillämpningen av detta direktiv avses med biträde av en försvarare rättsligt bistånd och representation av en försvarare under det straffrättsliga förfarandet. Om det här direktivet föreskriver biträde av en försvarare under förhör, bör en försvarare närvara. Utan att det påverkar ett barns rätt till tillgång till en försvarare enligt direktiv 2013/48/EU, förutsätter dock inte rätten till biträde att en försvarare är närvarande vid varje utrednings- eller bevisupptagningsåtgärd.
- (28) Under förutsättning att det är förenligt med rätten till en rättvis rättegång omfattar medlemsstaternas skyldighet att erbjuda barn som är misstänkta eller tilltalade biträde av en försvarare i enlighet med detta direktiv inte följande situationer: identifiering av barnet, beslut om huruvida en utredning bör inledas, kontroll av vapeninnehav eller andra liknande säkerhetsfrågor, genomförande av andra utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder än de som specifikt avses i detta direktiv, såsom en kroppsundersökning, en fysisk undersökning, blod- eller alkoholprov eller liknande prov eller fotografering eller upptagande av fingeravtryck eller att se till att barnet inställer sig inför en behörig myndighet eller överlämnas till den person som har föräldrans ansvar eller en annan lämplig vuxen, i enlighet med nationell rätt.
- (29) Om ett barn som inte ursprungligen var en misstänkt eller tilltalad, som till exempel ett vittne, blir en misstänkt eller tilltalad, bör det barnet ha rätt att inte vittna mot sig själv och rätt att tåga, enligt den tolkning som gjorts av Europeiska unionens domstol (nedan kallad *domstolen*) och Europadomstolen. I detta direktiv hänvisas därför uttryckligen till den situation där ett sådant barn blir misstänkt eller tilltalat vid polisförhör eller förhör som genomförs av någon annan brottsbekämpande myndighet inom ramen för ett straffrättsligt förfarande. Om ett annat barn än en misstänkt eller tilltalad under dessa förhör blir en misstänkt eller tilltalad bör förhören avbrytas till dess att barnet underrättas om att han eller hon är en misstänkt eller tilltalad och biträds av en försvarare i enlighet med detta direktiv.
- (30) Under förutsättning att det är förenligt med rätten till en rättvis rättegång bör medlemsstaterna kunna göra undantag från kravet att erbjuda biträde av en försvarare, om detta inte är proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och med utgångspunkt i att barnets bästa alltid bör komma i främsta rummet. Barn bör alltid biträdas av försvarare när de ställs inför en behörig domstol eller domare när ett beslut ska fattas om häktning under alla skeden av förfarandet som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv samt under häktningstiden. Dessutom bör frihetsberövande inte utdömas som en straffrättslig påföljd, om inte barnet har biträts av en försvarare på ett sådant sätt att barnet faktiskt kunnat utöva sin rätt till försvar och åtminstone under rättegångsförhandlingarna inför en domstol. Medlemsstaterna bör kunna vidta praktiska arrangemang i det avseendet.
- (31) Medlemsstaterna bör kunna göra tillfälligt undantag från kravet att erbjuda biträde av en försvarare under skedet före rättegången av tvingande skäl, nämligen om det föreligger ett akut behov av att avvärja allvarlig fara för en persons liv, frihet eller kroppsliga integritet, eller om omedelbara åtgärder från de utredande myndigheternas sida är avgörande för att förhindra att det straffrättsliga förfarandet väsentligt äventyras i samband med ett allvarligt brott, bland annat för att erhålla information om personer som påstås ha varit delaktiga i ett allvarligt brott, eller för att förhindra förlust av viktiga bevis för ett allvarligt brott. Vid ett tillfälligt undantag på grund av ett av dessa

tvingande skäl bör de behöriga myndigheterna kunna förhöra barn utan att försvararen är närvarande, under förutsättning att barnen har informerats om sin rätt att tåga och kan utöva denna rätt, och att ett sådant förhör inte inverkar menligt på rätten till försvar, inbegripet rätten att inte vittna mot sig själv. Det bör vara möjligt att genomföra förhör endast i syfte att erhålla information som är avgörande för att avvärja allvarlig fara för en persons frihet eller kroppsliga integritet, eller för att förhindra att det straffrättsliga förfarandet väsentligt äventyras. Allt missbruk av detta tillfälliga undantag skulle i princip oåterkalleligen skada rätten till försvar.

- (32) Medlemsstaterna bör i sin nationella rätt klart och tydligt ange skälen till och kriterierna för detta tillfälliga undantag och vara återhållsamma med att utnyttja det. Alla tillfälliga undantag bör vara proportionella, strikt tidsbegränsade, inte uteslutande grundas på det påstådda brottets natur eller svårhetsgrad och bör inte inverka negativt på förutsättningarna för den övergripande rättvisan i förfarandet. Medlemsstaterna bör, om det tillfälliga undantaget har godkänts i enlighet med detta direktiv av en behörig myndighet som inte är en domare eller en domstol, säkerställa att beslutet om godkännande av det tillfälliga undantaget kan prövas av en domstol, åtminstone under rättegångsskedet.
- (33) Principen om att all kommunikation mellan barn och deras försvarare ska vara konfidentiell utgör ett viktigt skydd för rätten till försvar och utgör en väsentlig del av rätten till en rättvis rättegång. Medlemsstaterna bör därför respektera konfidentialiteten vid möten och andra former av kommunikation mellan försvararen och barnet vid utövandet av den rätt till biträde av en försvarare som föreskrivs i detta direktiv, utan undantag. Detta direktiv bör inte påverka förfaranden avsedda för situationer där det föreligger objektiva och faktiska omständigheter som ger anledning till misstanke att försvararen har samröre med barnet i ett brott. Brottslig verksamhet från en försvarares sida bör inte anses som legitimt bistånd till barn inom ramen för detta direktiv. Skyldigheten att respektera konfidentialiteten innebär inte bara att medlemsstaterna bör avhålla sig från att blanda sig i eller skaffa åtkomst till sådan kommunikation utan också att medlemsstaterna, om barn är frihetsberövade eller på annat sätt befinner sig på en plats som är under statens kontroll, bör säkerställa att konfidentialiteten upprätthålls och skyddas genom åtgärderna för kommunikation. Detta bör inte inverka på några befintliga mekanismer i häkten i syfte att förhindra sändande av otillåtna försändelser till häktade, till exempel kontroll av korrespondens, förutsatt att sådana mekanismer inte gör det möjligt för de behöriga myndigheterna att läsa meddelandet mellan barn och deras försvarare. Detta direktiv bör inte heller inverka på förfaranden i nationell rätt enligt vilka vidarebefordran av korrespondens får avslås om avsändaren inte godkänner att korrespondensen först föreläggs en behörig domstol.
- (34) Detta direktiv bör inte påverka inskränkningar i konfidentialiteten i samband med en laglig övervakningsoperation som genomförs av behöriga myndigheter. Detta direktiv bör inte heller påverka det arbete som utförs av till exempel nationella underrättelsetjänster för att skydda den inre säkerheten i enlighet med artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) eller inom ramen för artikel 72 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), enligt vilken del III avdelning V i EUF-fördraget, om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, inte får påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (35) Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden bör ha rätt till en individuell bedömning för att fastställa deras särskilda behov av skydd, utbildning, yrkesutbildning och social integration, för att avgöra om och i vilken utsträckning de skulle behöva särskilda åtgärder i samband med de straffrättsliga förfarandena, omfattningen av deras straffrättsliga ansvar och lämpligheten i en viss påföljd eller utbildningsåtgärd.
- (36) Den individuella bedömningen bör särskilt beakta barnets personlighet och mognad, barnets ekonomiska och sociala bakgrund samt familjebakgrund, däribland levnadsmiljö och eventuell särskild sårbarhet hos barnet, såsom inlärningssvårigheter och kommunikationsproblem.
- (37) Det bör vara möjligt att anpassa den individuella bedömningens omfattning och närmare utformning efter omständigheterna i det enskilda fallet, med beaktande av det påstådda brottets svårhetsgrad och de åtgärder som kan vidtas om barnet bedöms vara skyldigt till detta brott. En individuell bedömning som gjorts nyligen beträffande samma barn kan användas om den uppdateras.
- (38) De behöriga myndigheterna bör ta hänsyn till information från en individuell bedömning när de bestämmer om eventuella specifika åtgärder bör vidtas beträffande barnet, till exempel att ge praktiskt stöd, bedöma om eventuella säkerhetsåtgärder är lämpliga och ändamålsenliga, till exempel beslut om tillfälligt frihetsberövande eller alternativa åtgärder, och ta hänsyn till barnets individuella egenskaper och situation när de fattar ett beslut eller antar ett tillvägagångssätt i samband med det straffrättsliga förfarandet, bland annat vid påföljdsbestämningen. Om en individuell bedömning ännu inte finns att tillgå, bör detta inte hindra de behöriga

myndigheterna från att vidta sådana åtgärder eller fatta sådana beslut, förutsatt att villkoren i detta direktiv efterlevs, bland annat genom att genomföra en individuell bedömning vid första lämpliga tillfälle under förfarandet. När den individuella bedömningen blir tillgänglig kan man ompröva lämpligheten och ändamålsenligheten i åtgärder eller beslut som antagits före den individuella bedömningen.

- (39) Den individuella bedömningen bör äga rum vid första lämpliga tillfälle under förfarandet och i god tid, så att informationen från denna kan beaktas av åklagare, domare eller annan behörig myndighet innan åtal väcks. Om en individuell bedömning saknas kan åtal ändå väckas, förutsatt att detta är förenligt med barnets bästa. Detta skulle till exempel kunna vara fallet om ett barn häktas före rättegången och om inväntande av den individuella bedömningen skulle riskera att förlänga häktningstiden i onödan.
- (40) Medlemsstaterna bör få göra undantag från kravet att utföra en individuell bedömning om undantaget är berättigat med tanke på omständigheterna i fallet, med hänsyn till bland annat det påstådda brottets svårhetsgrad och de åtgärder som skulle kunna vidtas om barnet bedöms vara skyldigt till detta brott, förutsatt att undantaget är förenligt med barnets bästa. I detta sammanhang bör alla relevanta faktorer beaktas, bland annat om barnet under den senaste tiden har varit föremål för en individuell bedömning i samband med straffrättsliga förfaranden, eller om det aktuella ärendet kan drivas utan att åtal väcks.
- (41) Skyldigheten att visa särskild omsorg om barn som är misstänkta eller tilltalade är en förutsättning för en korrekt rättskipning, särskilt om barnen är frihetsberövade och därmed befinner sig i en särskilt svag position. För att säkerställa den personliga integriteten för ett barn som frihetsberövats bör barnet ha rätt till en läkarundersökning. En sådan läkarundersökning bör utföras av läkare eller annan kvalificerad vårdpersonal, antingen på initiativ av de behöriga myndigheterna – särskilt om specifika hälsoindikationer föranleder en sådan undersökning – eller som svar på en begäran av barnet, den person som har föräldransvar eller barnets försvarare. Medlemsstaterna bör besluta om praktiska arrangemang för de läkarundersökningar som genomförs i enlighet med detta direktiv och för barns tillgång till sådana undersökningar. Dessa arrangemang kan bland annat avse situationer där två eller fler önskemål om läkarundersökningar på kort tid lämnas in för samma barn.
- (42) Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden förmår inte alltid förstå innehållet i förhör som de genomgår. För att säkerställa ett tillräckligt skydd för dessa barn bör polisens eller andra brottsbekämpande myndigheters förhör därför spelas in med ljud och bild, om detta är proportionellt, bland annat med beaktaande av om en försvarare är närvarande och om barnet är frihetsberövat, med utgångspunkt i att barnets bästa alltid bör komma i främsta rummet. Detta direktiv ålägger inte medlemsstaterna att med ljud och bild spela in när ett barn förhörs av en domare eller i en domstol.
- (43) Om en ljud- och bildinspelning ska göras i enlighet med detta direktiv men ett oöverstigit tekniskt problem omöjliggör en sådan inspelning bör polis eller andra brottsbekämpande myndigheter kunna förhöra barnet utan att förhöret spelas in med ljud och bild, förutsatt att rimliga ansträngningar har gjorts för att lösa det tekniska problemet, att det inte är lämpligt att senarelägga förhöret och att det är förenligt med barnets bästa.
- (44) Oberoende av om ett förhör med ett barn spelas in med ljud och bild bör förhöret alltid genomföras på ett sätt som tar hänsyn till de berörda barnens ålder och mognad.
- (45) Barn är särskilt sårbara när de är frihetsberövade. Särskilda ansträngningar bör därför göras för att undvika frihetsberövande och framför allt häktning av barn i något skede av förfarandet innan en domstol slutligt har avgjort huruvida det berörda barnet har begått brottet, eftersom detta kan medföra risker för deras fysiska, psykiska och sociala utveckling och eftersom ett frihetsberövande kunde försvåra deras återintegrering i samhället. Medlemsstaterna får vidta praktiska arrangemang, såsom riktlinjer eller anvisningar till poliser, när det gäller tillämpningen av detta krav på situationer som avser polisarrest. Detta påverkar dock inte möjligheten för poliser eller andra brottsbekämpande myndigheter att gripa barn i situationer där det vid första anblicken tycks vara nödvändigt att göra det, till exempel om de påträffas på bar gärning eller omedelbart efter det att ett brott har begåtts.

- (46) De behöriga myndigheterna bör alltid överväga alternativa åtgärder till häktning och i möjligaste mån tillgripa sådana åtgärder. Sådana alternativa åtgärder kan omfatta ett förbud för barnet att vistas på vissa platser eller krav på att bo på en viss plats, begränsningar i kontakterna med vissa personer, skyldighet att anmäla sig till behöriga myndigheter, deltagande i utbildningsprogram eller, med barnets samtycke, deltagande i behandlings- eller avvänjningsprogram.
- (47) Häktning av barn bör vara föremål för regelbunden domstolsprövning, som också kan göras av en ensam domare. Det bör vara möjligt att genomföra denna regelbundna prövning av domstolen på eget initiativ eller på begäran av barnet, barnets försvarare eller en annan rättslig myndighet än en domstol, särskilt en åklagare. Medlemsstaterna bör föreskriva praktiska arrangemang i det avseendet, däribland för en situation där domstolen redan har genomfört en regelbunden prövning på eget initiativ och barnet eller barnets försvarare begär att ytterligare en prövning görs.
- (48) Om barn är häktade bör de komma i åtnjutande av särskilda skyddsåtgärder. I synnerhet bör de hållas åtskilda från vuxna, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta, i enlighet med artikel 37 c i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. När ett häktat barn fyller 18 år bör det finnas möjlighet till fortsatt häktning åtskilt från vuxna om det är motiverat, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt hur häktade barn behandlas med hänsyn till deras inneboende sårbarhet. Barn bör ha tillgång till utbildningsmöjligheter i enlighet med sina behov.
- (49) Medlemsstaterna bör också se till att barn som är misstänkta eller tilltalade och som hålls i polisarrest hålls åtskilda från vuxna, såvida det inte anses vara förenligt med barnets bästa att inte göra det, eller såvida det i undantagsfall inte är praktiskt möjligt, förutsatt att detta är förenligt med barnets bästa. I glesbefolkade områden kan barn till exempel i undantagsfall hållas i polisarrest tillsammans med vuxna, såvida detta inte strider mot barnets bästa. I sådana situationer bör de behöriga myndigheterna vara skyldiga att visa särskild vaksamhet för att skydda barnets kroppsliga integritet och välbefinnande.
- (50) Det bör vara möjligt att hålla barn häktade tillsammans med unga vuxna, såvida detta inte strider mot barnets bästa. Det ankommer på medlemsstaterna att besluta vilka personer som anses vara unga vuxna i enlighet med nationell rätt och nationella förfaranden. Medlemsstaterna uppmanas att slå fast att personer äldre än 24 år inte kan anses vara unga vuxna.
- (51) Om barn är häktade bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder i enlighet med detta direktiv. Sådana åtgärder bör bland annat säkerställa ett effektivt och regelbundet utövande av rätten till familjeliv. Barn bör ha rätt till regelbundna kontakter med föräldrar, familjemedlemmar och vänner genom besök och korrespondens, såvida det inte krävs särskilda restriktioner för barnets bästa eller för att skydda rättsprocessen.
- (52) Medlemsstaterna bör även vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa respekten för barnets religionsfrihet och trosuppfattning. I det avseendet bör medlemsstaterna framför allt avhålla sig från inblandning i barnets religion eller tro. Detta innebär emellertid inte att medlemsstaterna måste vidta aktiva åtgärder för att hjälpa barnen med att utöva sin religion eller tro.
- (53) Medlemsstaterna bör också vid behov vidta lämpliga åtgärder i andra situationer där frihetsberövande förekommer. De vidtagna åtgärderna bör lämpa sig för och stå i proportion till frihetsberövandets karaktär, som kan anta formen av polisarrest eller häktning, och frihetsberövandets längd.
- (54) Yrkesverksamma som har direkt kontakt med barn bör ta hänsyn till de särskilda behoven hos barn i olika åldersgrupper och se till att förfarandena anpassas till dessa behov. För detta ändamål bör de yrkesverksamma genomgå särskild utbildning i att arbeta med barn.
- (55) Barn bör behandlas på ett sätt som lämpar sig för deras ålder, mognad och förmåga att förstå, med beaktande av eventuella särskilda behov, däribland alla former av kommunikationssvårigheter, som de kan ha.

- (56) Med beaktande av medlemsstaternas skilda rättsliga traditioner och system bör barns privatliv på bästa möjliga sätt säkerställas vid straffrättsliga förfaranden, bland annat för att underlätta barnens återintegrering i samhället. Medlemsstaterna bör föreskriva att domstolsförhandlingar som inbegriper barn vanligtvis hålls inom stängda dörrar; alternativt bör medlemsstaterna låta domstolarna eller domarna besluta att hålla sådana förhandlingar inom stängda dörrar. Detta påverkar inte att domar ska avkunnas offentligt i enlighet med artikel 6 i Europakonventionen.
- (57) Barn bör vid en domstolsförhandling som berör dem ha rätt att åtföljas av den person som har föräldraansvar. Om mer än en person har föräldraansvar för samma barn bör barnet ha rätt att åtföljas av dem alla, såvida detta inte är möjligt i praktiken trots rimliga ansträngningar från de behöriga myndigheternas sida. Medlemsstaterna bör besluta om praktiska arrangemang dels för att barn, vid en domstolsförhandling som berör dem, ska kunna utöva rätten att åtföljas av den person som har föräldraansvar, dels för att besluta om villkor för att en åtföljande person tillfälligt får utestängas från domstolsförhandlingarna. Dessa arrangemang kan bland annat avse en situation där den person som har föräldraansvar tillfälligt inte kan åtfölja barnet eller där personen med föräldraansvar inte vill utnyttja möjligheten att åtfölja barnet, varvid det förutsätts att arrangemangen tar hänsyn till barnets bästa.
- (58) I vissa situationer, som också kan avse endast en av de personer som har föräldraansvar, bör barnet ha rätt att vid domstolsförhandlingar åtföljas av en annan lämplig vuxen än den person som har föräldraansvar. En sådan situation kan föreligga om en person som har föräldraansvar och som åtföljer barnet väsentligen skulle kunna äventyra det straffrättsliga förfarandet, särskilt när objektiva och faktiska omständigheter tyder på, eller ger anledning att misstänka, att bevis kan förstöras eller ändras, när vittnen otillbörligen kan påverkas eller när en person som har föräldraansvar kan ha varit inblandad i den påstådda kriminella verksamheten tillsammans med barnet.
- (59) Barn bör, i enlighet med detta direktiv, också ha rätt att åtföljas av den person som har föräldraansvar vid övriga skeden i förfarandet då barnet är närvarande, såsom vid polisförhör.
- (60) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid rättegången grundar sig på rätten till en rättvis rättegång i artikel 47 i stadgan och artikel 6 i Europakonventionen, enligt den tolkning som gjorts av domstolen och Europadomstolen. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att motivera barnen att närvara vid rättegången, bland annat genom att kalla dem personligen eller att en kopia av kallelsen skickas till den person som har föräldraansvar, eller, i de fall då detta skulle strida mot barnets bästa, till en annan lämplig vuxen. Medlemsstaterna bör besluta om praktiska arrangemang avseende barns närvaro vid rättegången. De arrangemangen kan avse villkor om att barnet tillfälligt kan utestängas från rättegången.
- (61) Vissa rättigheter som föreskrivs i detta direktiv bör vara tillämpliga på barn som är eftersökta personer, från det att de gripes i den verkställande medlemsstaten.
- (62) Förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder är avgörande för det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna. Det är avgörande för detta samarbete att tidsfristerna i rambeslut 2002/584/RIF iakttas. Även om barn som är eftersökta personer bör kunna utöva sina rättigheter enligt detta direktiv fullt ut vid förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder, bör dessa tidsfrister därför respekteras.
- (63) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att se till att domare och åklagare som hanterar straffrättsliga förfaranden som inbegriper barn har särskild kompetens på det området eller har faktisk tillgång till specifik utbildning, särskilt i frågor som rör barns rättigheter, lämplig förhörsteknik, barnpsykologi och kommunikation på ett språk som är anpassat till barnets förutsättningar. Medlemsstaterna bör även vidta lämpliga åtgärder för att främja genomförandet av sådan särskild utbildning till försvarare som hanterar straffrättsliga förfaranden som inbegriper barn.
- (64) För att övervaka och utvärdera om detta direktiv fungerar effektivt är det nödvändigt att samla in relevanta uppgifter, från tillgängliga data, rörande genomförandet av de rättigheter som fastställs i detta direktiv. Det kan bland annat vara fråga om uppgifter som registrerats av rättsliga och brottsbekämpande myndigheter samt, så långt det är möjligt, administrativa uppgifter som hälso- och sjukvården och sociala myndigheter har sammanställt rörande rättigheterna i detta direktiv, särskilt med avseende på antalet barn som getts tillgång till försvarare, antalet individuella bedömningar som har utförts, antalet förhör som har spelats in med ljud och bild och antalet barn som har frihetsberövats.

- (65) Medlemsstaterna bör respektera och garantera de rättigheter som fastställs i detta direktiv, utan diskriminering på grund av ras, hudfärg, kön, sexuell läggning, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationalitet, etniskt eller socialt ursprung, förmögenhet, funktionsnedsättning eller börd.
- (66) Detta direktiv upprätthåller de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i stadgan och i Europakonventionen, inbegripet förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling, rätten till frihet och säkerhet, respekten för privatlivet och familjelivet, människans rätt till integritet, barnets rättigheter, integrering av personer med funktionsnedsättning, rätten till ett effektivt rättsmedel och rätten till en rättvis rättegång samt oskuldspresumtionen och rätten till försvar. Detta direktiv bör tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer.
- (67) I detta direktiv fastställs minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att därigenom erbjuda en högre skyddsnivå. Sådana högre skyddsnivåer bör inte utgöra något hinder för det ömsesidiga erkännandet av rättsliga avgöranden som dessa minimiregler är avsedda att underlätta. Den skyddsnivå som erbjuds av medlemsstaterna bör aldrig vara lägre än den skyddsnivå som anges i stadgan och Europakonventionen, enligt den tolkning som gjorts av domstolen och Europadomstolen.
- (68) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma miniminormer om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av deras omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (69) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (70) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (71) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽¹⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i nationella instrument för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs gemensamma minimiregler om vissa rättigheter för barn som är

- a) misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden, eller
- b) föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder enligt rambeslut 2002/584/RIF (nedan kallade *eftersökta personer*).

⁽¹⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden. Det är tillämpligt fram till det slutgiltiga avgörandet av frågan om den misstänkta eller tilltalade personen har begått ett brott, inbegripet, i förekommande fall, även under rättegång och i väntan på beslut om ett eventuellt överklagande.
2. Detta direktiv ska tillämpas på barn som är eftersökta personer från den tidpunkt då de grips i den verkställande medlemsstaten i enlighet med artikel 17.
3. Med undantag av artiklarna 5, 8.3 b och 15, i den mån dessa bestämmelser avser en person som har föräldraansvar, är detta direktiv, eller vissa bestämmelser i det, tillämpligt på personer som avses i punkterna 1 och 2 i den här artikeln, om dessa personer var barn när de blev föremål för förfarandena, men därefter har fyllt 18 år, och om tillämpningen av detta direktiv, eller vissa bestämmelser i det, är lämplig med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, inklusive den berörda personens mognad och sårbarhet. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa detta direktiv när den berörda personen har fyllt 21 år.
4. Detta direktiv är tillämpligt på barn som inte ursprungligen var misstänkta eller tilltalade, men som blir misstänkta eller tilltalade under förhör av polis eller annan brottsbekämpande myndighet.
5. Detta direktiv påverkar inte nationella regler som fastställer åldersgränsen för straffrättsligt ansvar.
6. Utan att det påverkar rätten till en rättvis rättegång ska detta direktiv när det gäller mindre förseelser
 - a) om en medlemsstats lagstiftning föreskriver att en påföljd kan åläggas av en annan myndighet än en domstol med behörighet i brottmål och en sådan påföljd kan överklagas eller hänskjutas till en sådan domstol, eller
 - b) om frihetsberövande inte kan utdömas som påföljd,endast gälla förfaranden vid en domstol med behörighet i brottmål.

Detta direktiv ska under alla omständigheter tillämpas till fullo när det gäller barn som är frihetsberövade, oavsett i vilket skede det straffrättsliga förfarandet befinner sig.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *barn*: en person som är yngre än 18 år.
2. *person som har föräldraansvar*: varje person som har föräldraansvar för ett barn.
3. *föräldraansvar*: alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller en juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom, inklusive vårdnad och umgänge.

Om det, med avseende på punkt 1 i första stycket, är osäkert om en person har fyllt 18 år ska den personen anses vara ett barn.

*Artikel 4***Rätt till information**

1. Medlemsstaterna ska se till att barn, när de underrättas om att de är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden, snabbt informeras om sina rättigheter i enlighet med direktiv 2012/13/EU och om allmänna aspekter av förfarandets genomförande.

Medlemsstaterna ska även se till att barn informeras om sina rättigheter enligt det här direktivet. Denna information ska lämnas enligt följande:

- a) Omedelbart när barn underrättas om att de är misstänkta eller tilltalade angående
 - i) rätten att få den person som har föräldraansvar informerad i enlighet med artikel 5,
 - ii) rätten att biträdas av en försvarare i enlighet med artikel 6,
 - iii) rätten till skydd av privatlivet i enlighet med artikel 14,
 - iv) rätten att åtföljas av den person som har föräldraansvar under andra skeden i förfarandet än domstolsförhandlingar, i enlighet med artikel 15.4,
 - v) rätten till rättshjälp i enlighet med artikel 18.
- b) Vid första lämpliga tillfälle under förfarandet angående
 - i) rätten till en individuell bedömning i enlighet med artikel 7,
 - ii) rätten till läkarundersökning, inklusive rätten till sjukvård, i enlighet med artikel 8,
 - iii) rätten till begränsning av frihetsberövandet och användning av alternativa åtgärder, inklusive rätten till regelbunden prövning av häktningar, i enlighet med artiklarna 10 och 11,
 - iv) rätten att vid domstolsförhandlingar åtföljas av den person som har föräldraansvar, i enlighet med artikel 15.1,
 - v) rätten att närvara personligen vid rättegången i enlighet med artikel 16,
 - vi) rätten till effektiva rättsmedel i enlighet med artikel 19.
- c) Vid frihetsberövande angående rätten till särskild behandling under frihetsberövande i enlighet med artikel 12.

2. Medlemsstaterna ska se till att den information som avses i punkt 1 lämnas skriftligt, muntligt, eller på båda sätten, på ett enkelt och lättillgängligt språk och att den information som har lämnats antecknas i enlighet med förfarandet för dokumentation enligt nationell rätt.

3. När barn erhåller rättighetsinformation enligt direktiv 2012/13/EU, ska medlemsstaterna se till att den rättighetsinformationen innehåller en hänvisning till deras rättigheter enligt det här direktivet.

*Artikel 5***Barnets rätt att få den person som har föräldraansvar informerad**

1. Medlemsstaterna ska se till att en person som har föräldraansvar så snart som möjligt erhåller den information som barnet har rätt att motta i enlighet med artikel 4.

2. Den information som avses i punkt 1 ska lämnas till en annan lämplig vuxen som barnet föreslagit och som godkänts av den behöriga myndigheten, om överlämnandet av den informationen till den person som har föräldraansvar

- a) skulle strida mot barnets bästa,
- b) inte är möjligt eftersom det, efter det att rimliga ansträngningar har gjorts, inte har gått att nå den person som har föräldraansvar eller identifiera denna person,
- c) på grundval av objektiva och faktiska omständigheter väsentligt skulle kunna äventyra det straffrättsliga förfarandet.

Om barnet inte har föreslagit någon annan lämplig vuxen, eller om den vuxna person som barnet föreslagit inte godkänns av den behöriga myndigheten, ska den behöriga myndigheten med beaktande av barnets bästa utse, och lämna informationen till, en annan person. Den personen kan även vara en företrädare för en myndighet eller en annan institution som är ansvarig för barns skydd eller välfärd.

3. Om de omständigheter som föranlett tillämpningen av punkt 2 a, b eller c inte längre föreligger, ska information som barnet får i enlighet med artikel 4, och som fortfarande är relevant under förfarandet, lämnas till den person som har föräldraansvar.

Artikel 6

Biträde av en försvarare

1. Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden har rätt att få tillgång till försvarare i enlighet med direktiv 2013/48/EU. Ingenting i det här direktivet, särskilt inte i denna artikel, ska påverka den rättigheten.

2. Medlemsstaterna ska se till att barn biträds av en försvarare i enlighet med denna artikel, så att de kan utöva rätten till försvar på ett effektivt sätt.

3. Medlemsstaterna ska se till att barn biträds av en försvarare utan onödigt dröjsmål när de underrättas om att de är misstänkta eller tilltalade. Barn ska under alla omständigheter biträdas av en försvarare från och med den tidpunkt som inträffar först:

- a) Innan de förhörs av polisen eller av en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet.
- b) När utredande myndigheter eller andra behöriga myndigheter genomför utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder i enlighet med punkt 4 c.
- c) Utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet.
- d) Om de har kallats att inställa sig inför en domstol med behörighet i brottmål, i god tid innan de inställer sig inför domstolen i fråga.

4. Biträdet av en försvarare ska omfatta följande:

- a) Medlemsstaterna ska se till att barn har rätt att i enrum tala med och kontakta den försvarare som företräder dem, även före förhör av polis eller en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet.
- b) Medlemsstaterna ska se till att barn biträds av en försvarare när de förhörs och att försvararen faktiskt kan medverka i förhören. Denna medverkan ska ske i enlighet med förfarandena i nationell rätt, under förutsättning att dessa förfaranden inte inverkar menligt på det effektiva utövandet av eller innehålllet i rättigheten i fråga. Om en försvarare deltar i ett förhör, ska det faktum att detta deltagande ägt rum noteras i enlighet med förfarandet för dokumentation enligt nationell rätt.

c) Medlemsstaterna ska se till att barn biträds av en försvarare åtminstone vid följande utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder, om dessa åtgärder föreskrivs enligt nationell rätt och om det krävs eller tillåts att den misstänkta eller tilltalade personen är närvarande vid den berörda åtgärden:

- i) Vittneskonfrontationer.
- ii) Konfrontationsförhör.
- iii) Rekonstruktioner.

5. Medlemsstaterna ska respektera att kontakten mellan barn och deras försvarare vid utövandet av den rätt att biträdas av en försvarare som föreskrivs i detta direktiv omfattas av konfidentialitet. Sådan kommunikation ska inbegripa möten, korrespondens, telefonsamtal och alla andra former av kommunikation som tillåts enligt nationell rätt.

6. Under förutsättning att det är förenligt med rätten till en rättvis rättegång får medlemsstaterna göra undantag från punkt 3 om biträde av en försvarare inte är proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, och med beaktande av det påstådda brottets svårhetsgrad, ärendets komplexitet och de åtgärder som skulle kunna vidtas beträffande ett sådant brott varvid det är underförstått att barnets bästa alltid ska sättas i främsta rummet.

Medlemsstaterna ska under alla omständigheter se till att barn biträds av en försvarare

- a) när de ställs inför behörig domstol eller domare för beslut om häktning under alla skeden av förfarandet som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv, och
- b) under häktningstiden.

Medlemsstaterna ska också se till att frihetsberövande inte utdöms som en straffrättslig påföljd, om inte barnet har biträddes av en försvarare på ett sådant sätt att barnet kunnat utöva sin rätt till försvar på ett effektivt sätt och åtminstone under rättegångsförhandlingarna inför en domstol.

7. Om ett barn ska biträdas av en försvarare i enlighet med denna artikel, men ingen försvarare är närvarande, ska de behöriga myndigheterna skjuta upp förhöret av barnet eller andra utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder enligt punkt 4 c under en rimlig tid för att invänta försvararens ankomst, eller, om barnet inte har utsett en försvarare, ordna en försvarare till barnet.

8. I undantagsfall och endast under förundersökningen får medlemsstaterna göra ett tillfälligt undantag från tillämpningen av de rättigheter som anges i punkt 3, i den mån detta är motiverat med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, på grundval av något av följande tvingande skäl:

- a) Om det finns ett trängande behov av att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller kroppsliga integritet.
- b) Om omedelbara åtgärder från de utredande myndigheternas sida är avgörande för att förhindra att det straffrättsliga förfarandet väsentligen äventyras i samband med ett allvarligt brott.

Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna vid tillämpningen av denna punkt sätter barnets bästa i främsta rummet.

Ett beslut om att genomföra förhör, där försvararen är frånvarande, enligt denna punkt får endast fattas efter en bedömning i det enskilda fallet, antingen av en rättslig myndighet eller av en annan behörig myndighet under förutsättning att beslutet kan bli föremål för rättslig prövning.

Artikel 7

Rätt till en individuell bedömning

1. Medlemsstaterna ska se till att hänsyn tas till barns särskilda behov när det gäller skydd, utbildning, yrkesutbildning och social anpassning.

2. För detta ändamål ska barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden bedömas individuellt. Den individuella bedömningen ska särskilt beakta barnets personlighet och mognad, barnets ekonomiska och sociala bakgrund samt familjebakgrund och eventuell särskild sårbarhet hos barnet.
3. Den individuella bedömningens omfattning och närmare utformning kan variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, de åtgärder som kan vidtas om barnet bedöms skyldigt till brottet och huruvida barnet under den senaste tiden har varit föremål för en individuell bedömning.
4. Den individuella bedömningen ska fastställa och i enlighet med förfarandet för dokumentation i den berörda medlemsstaten dokumentera sådana uppgifter om barnets individuella egenskaper och situation som de behöriga myndigheterna kan ha nytta av för att
 - a) bestämma om specifika åtgärder till förmån för barnet ska vidtas,
 - b) bedöma om eventuella säkerhetsåtgärder beträffande barnet är lämpliga och ändamålsenliga,
 - c) fatta ett beslut eller vidta åtgärder under det straffrättsliga förfarandet, bland annat vid påföljdsbestämningen.
5. Den individuella bedömningen ska utföras vid första lämpliga tillfälle under förfarandet och, om inte annat följer av punkt 6, innan åtal väcks.
6. Om en individuell bedömning saknas kan åtal ändå väckas, förutsatt att detta är förenligt med barnets bästa och att den individuella bedömningen under alla omständigheter är tillgänglig i början av rättegångsförhandlingarna inför en domstol.
7. Den individuella bedömningen ska utföras i nära samverkan med barnet. Bedömningen ska utföras av kvalificerad personal och i möjligaste mån inom ramen för en tvärdisciplinär strategi, och, när det är lämpligt, under medverkan av den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen som avses i artiklarna 5 och 15 och/eller specialiserad personal.
8. Om de omständigheter som ligger till grund för en individuell bedömning förändras avsevärt, ska medlemsstaterna se till att bedömningen uppdateras under hela det straffrättsliga förfarandet.
9. Medlemsstaterna får göra undantag från kravet att utföra en individuell bedömning om ett sådant undantag är motiverat med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och om det är förenligt med barnets bästa.

Artikel 8

Rätt till läkarundersökning

1. Medlemsstaterna ska se till att barn som är frihetsberövade har rätt till läkarundersökning utan onödigt dröjsmål, särskilt för att bedöma deras allmänna mentala och fysiska tillstånd. Läkarundersökningen ska vara så lite ingripande som möjligt och utföras av läkare eller en annan kvalificerad person.
2. Resultaten av läkarundersökningen ska beaktas vid fastställandet av barnets förmåga att genomgå förhör, andra utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder, eller andra åtgärder som vidtas eller planeras gentemot barnet.
3. Läkarundersökningen ska utföras antingen på initiativ av de behöriga myndigheterna – särskilt när specifika hälsoindikationer föranleder en sådan undersökning – eller på en begäran av någon av följande:
 - a) Barnet självt.
 - b) Den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen som avses i artiklarna 5 och 15.
 - c) Barnets försvarare.

4. Slutsatserna av läkarundersökningen ska dokumenteras skriftligen. Om så krävs ska sjukvård erbjudas.
5. Medlemsstaterna ska se till att en ny läkarundersökning genomförs om omständigheterna så kräver.

Artikel 9

Ljud- och bildinspelning av förhör

1. Medlemsstaterna ska se till att förhör med barn som utförs av polis eller andra brottsbekämpande myndigheter under straffrättsliga förfaranden spelas in med ljud och bild när detta är proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, bland annat med beaktande av om en försvarare är närvarande och om barnet är frihetsberövat, varvid barnets bästa alltid kommer i främsta rummet.
2. Om förhöret inte spelas in med ljud och bild, ska det dokumenteras på ett annat lämpligt sätt, till exempel genom skriftliga protokoll som vederbörligen styrks.
3. Denna artikel påverkar inte möjligheterna att ställa frågor som bara syftar till att identifiera barnet utan ljud- och bildupptagning.

Artikel 10

Begränsning av frihetsberövande

1. Medlemsstaterna ska se till att frihetsberövande av ett barn i något skede av förfarandet begränsas till en så kort period som möjligt. Vederbörlig hänsyn ska tas till barnets ålder och personliga situation, samt till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet.
2. Medlemsstaterna ska se till att frihetsberövande, särskilt häktning, endast beslutas mot barn som en sista utväg. Medlemsstaterna ska se till att en häktning baseras på ett motiverat beslut som är föremål för rättslig prövning av en domstol. Detta beslut ska också vara föremål för en regelbunden prövning av domstolen, med skäliga intervall, antingen på eget initiativ eller på begäran av barnet, barnets försvarare eller en annan rättslig myndighet än en domstol. Utan att det påverkar rättsväsendets oberoende ska medlemsstaterna se till att beslut som ska fattas i enlighet med denna punkt fattas utan onödigt dröjsmål.

Artikel 11

Alternativa åtgärder

Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna, när detta är möjligt, har tillgång till alternativa åtgärder till frihetsberövande.

Artikel 12

Särskild behandling vid frihetsberövande

1. Medlemsstaterna ska se till att barn som är häktade hålls åtskilda från vuxna, såvida det inte anses vara förenligt med barnets bästa att denna åtgärd inte vidtas.

2. Medlemsstaterna ska också se till att barn i polisarrest hålls åtskilda från vuxna, såvida
 - a) det inte anses vara förenligt med barnets bästa att denna åtgärd inte vidtas, eller
 - b) det i undantagsfall inte är praktiskt möjligt, förutsatt att barn hålls häktade tillsammans med vuxna på ett sätt som är förenligt med barnets bästa.
3. När ett barn som är häktat fyller 18 år ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1, göra det möjligt att fortsätta att hålla denna person åtskild från andra häktade vuxna, om det är motiverat med hänsyn till den berörda personens personliga förhållanden, förutsatt att detta är förenligt med det som är bäst för barn som hålls häktade tillsammans med denna person.
4. Utan att det påverkar punkt 1 och med beaktande av punkt 3 får barn hållas häktade tillsammans med unga vuxna, såvida detta inte strider mot barnets bästa.
5. När barn är häktade ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att
 - a) säkerställa och bevara deras hälsa och deras fysiska och mentala utveckling,
 - b) säkerställa deras rätt till utbildning och yrkesutbildning, även när barn har fysiska eller kognitiva funktionsnedsättningar eller inlärningssvårigheter,
 - c) säkerställa ett effektivt och regelbundet utövande av deras rätt till familjeliv,
 - d) säkerställa tillgång till program som främjar deras utveckling och deras framtida integrering i samhället, och
 - e) säkerställa respekten för deras religions- och trosfrihet.

De vidtagna åtgärderna ska vara proportionella och lämpliga i förhållande till häktningstidens längd.

Leden a och e i första stycket ska också tillämpas på andra fall av frihetsberövande än häktning. De vidtagna åtgärderna ska vara proportionella och lämpliga i förhållande till dessa fall av frihetsberövande.

Leden b, c och d i första stycket ska tillämpas endast på andra fall av frihetsberövande än häktning i den mån detta är lämpligt och proportionellt med hänsyn till karaktären hos och längden av dessa situationer.

6. Medlemsstaterna ska sträva efter att barn som är frihetsberövade så snart som möjligt kan få träffa den person som har föräldransvar, om ett sådant möte är förenligt med krav som ställs i samband med utredning och i den operativa verksamheten. Denna punkt påverkar inte de bestämmelser i artikel 5 eller 15 som rör förslaget till eller godkännandet av en annan lämplig vuxen.

Artikel 13

Snabb och omsorgsfull handläggning av mål

1. Medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att straffrättsliga förfaranden som involverar barn genomförs skyndsamt och med vederbörlig omsorg.
2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att se till att barn alltid behandlas på ett sätt som tar hänsyn till deras värdighet och som är lämpligt för deras ålder, mognad och förmåga att förstå och med beaktande av eventuella särskilda behov, däribland alla former av kommunikationssvårigheter, som de kan ha.

*Artikel 14***Rätt till skydd av privatlivet**

1. Medlemsstaterna ska se till att barns privatliv skyddas vid straffrättsliga förfaranden.
2. Medlemsstaterna ska i det syftet antingen föreskriva att domstolsförhandlingar som inbegriper barn vanligtvis hålls inom stängda dörrar eller låta domstolarna eller domarna besluta att hålla sådana förhandlingar inom stängda dörrar.
3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att se till att de inspelningar som avses i artikel 9 inte sprids offentligt.
4. Medlemsstaterna ska, med respekt för yttrande- och informationsfriheten och mediernas frihet och mångfald, uppmuntra medierna att tillämpa självreglering för att uppnå målen i denna artikel.

*Artikel 15***Rätt för barnet att åtföljas av den person som har föräldraansvar under förfarandet**

1. Medlemsstaterna ska se till att barn, vid en domstolsförhandling som berör dem, har rätt att åtföljas av den person som har föräldraansvar.
2. Ett barn ska ha rätt att åtföljas av en annan lämplig vuxen som föreslagits av barnet och som den behöriga myndigheten har godkänt i situationer där närvaro vid domstolsförhandlingarna av den person som har föräldraansvar och som åtföljer barnet
 - a) strider mot barnets bästa,
 - b) inte är möjligt eftersom det, efter det att rimliga ansträngningar har gjorts, inte har gått att nå den person som har föräldraansvar eller hans eller hennes identitet är okänd, eller
 - c) på grundval av objektiva och faktiska omständigheter väsentligt skulle äventyra det straffrättsliga förfarandet.

Om barnet inte har föreslagit en annan lämplig vuxen, eller om den vuxne som barnet har föreslagit inte godkänns av den behöriga myndigheten, ska den behöriga myndigheten med beaktande av barnets bästa utse en annan person som ska åtfölja barnet. Den personen kan även företräda en myndighet eller en annan institution som är ansvarig för barns skydd eller välfärd.

3. Om de omständigheter som föranlett tillämpning av punkt 2 a, b eller c inte längre föreligger, ska barnet ha rätt att åtföljas av den person som har föräldraansvar under de domstolsförhandlingar som eventuellt återstår.
4. Utöver den rätt som fastställs i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att barn har rätt att åtföljas av den person som har föräldraansvar, eller av en annan lämplig vuxen enligt punkt 2, under andra skeden i förfarandet än domstolsförhandlingar vid vilka barnet är närvarande, om den behöriga myndigheten anser att
 - a) det är till barnets bästa att åtföljas av den personen, och
 - b) den personens närvaro inte kommer att inverka menligt på det straffrättsliga förfarandet.

*Artikel 16***Barns rätt att närvara personligen vid, och delta i, sin rättegång**

1. Medlemsstaterna ska se till att barn har rätt att närvara vid sin rättegång och ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för dem att faktiskt delta i rättegången, bland annat genom att ge dem tillfälle att höras och framföra sina synpunkter.
2. Medlemsstaterna ska se till att barn som inte har varit närvarande vid sin rättegång har rätt till en ny rättegång eller annat rättsmedel, i enlighet med, och på de villkor som anges i, direktiv (EU) 2016/343.

*Artikel 17***Förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder**

Medlemsstaterna ska se till att de rättigheter som avses i artiklarna 4, 5, 6, 8, 10–15 och 18 i tillämpliga delar ska gälla även för barn, som är eftersökta personer, när de grips i den verkställande medlemsstaten i samband med ett förfarande avseende en europeisk arresteringsorder.

*Artikel 18***Rätt till rättshjälp**

Medlemsstaterna ska se till att nationell rätt avseende rättshjälp garanterar ett effektivt utövande av rätten att biträdas av en försvarare enligt artikel 6.

*Artikel 19***Rättsmedel**

Medlemsstaterna ska se till att barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden samt barn som är eftersökta personer har tillgång till ett effektivt rättsmedel enligt nationell rätt om deras rättigheter enligt detta direktiv har åsidosatts.

*Artikel 20***Utbildning**

1. Medlemsstaterna ska se till att personal vid brottsbekämpande myndigheter och personal vid häkten som hanterar ärenden som inbegriper barn får särskild utbildning på en nivå som är anpassad till deras kontakt med barn med avseende på barns rättigheter, lämplig förhörsteknik, barnpsykologi och kommunikation på ett språk som är anpassat till barnets förutsättningar.
2. Utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller olikheterna i rättsväsendets uppbyggnad i medlemsstaterna, och med vederbörlig hänsyn för den roll som innehas av dem som är ansvariga för att utbilda domare och åklagare, ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att domare och åklagare som hanterar straffrättsliga förfaranden som inbegriper barn har särskild kompetens på det området, eller faktisk tillgång till särskild utbildning, eller till både och.

3. Med vederbörlig hänsyn till juristkårens oberoende och till den roll som innehas av dem som är ansvariga för att utbilda försvarare, ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att främja genomförande av särskild utbildning som avses i punkt 2 för försvarare som hanterar straffrättsliga förfaranden som inbegriper barn.

4. Medlemsstaterna ska, genom sina offentliga myndigheter eller genom att finansiera organisationer för stöd till barn, uppmuntra initiativ som gör det möjligt för dem som tillhandahåller stödverksamheter för barn, liksom verksamheter för reparativ rättvisa, att få lämplig utbildning på en nivå som är anpassad till kontakten med barn, för att säkerställa att dessa verksamheter tillhandahålls i enlighet med yrkesnormerna på ett opartiskt, respektfullt och professionellt sätt.

Artikel 21

Insamling av uppgifter

Medlemsstaterna ska senast den 11 juni 2021 och därefter vart tredje år till kommissionen översända tillgängliga uppgifter som visar hur de rättigheter som fastställs i detta direktiv har genomförts.

Artikel 22

Kostnader

Medlemsstaterna ska stå för de kostnader som följer av tillämpningen av artiklarna 7, 8 och 9, oberoende av vad som är resultatet av förfarandet, såvida inte kostnaderna, om det är sådana kostnader som följer av tillämpningen av artikel 8, täcks genom en sjukförsäkring.

Artikel 23

Upprätthållande av skyddsnivån

Ingenting i detta direktiv ska ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som följer av stadgan, Europakonventionen eller andra relevanta bestämmelser i internationell rätt, särskilt FN:s konvention om barnets rättigheter, eller i en medlemsstats lagstiftning som erbjuder en högre skyddsnivå.

Artikel 24

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 11 juni 2019. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 25***Rapport**

Kommissionen ska senast den 11 juni 2022 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, med en bedömning av i vilken omfattning medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv, inbegripet en utvärdering av tillämpningen av artikel 6, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag.

*Artikel 26***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 27***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 11 maj 2016.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

J.A. HENNIS-PLASSCHAERT

Ordförande
